

7. Przysłówek Avverbio

Przysłówki (avverbi) są nieodmiennymi częściami mowy. W języku włoskim wyróżniamy między innymi:

- przysłówki sposobu, na przykład:

bene (dobrze)

male (źle)

lentamente (wolno)

velocemente (szybko)

certamente (z pewnością)

probabilmente (prawdopodobnie)

- przysłówki miejsca, na przykład:

lontano (daleko)

vicino (blisko)

su (na górze)

giù (na dole)

davanti (przed)

dietro (za)

- przysłówki czasu, na przykład:

presto (wcześnie)

raramente (rzadko)

spesso (często)

tardi (późno)

ora (teraz)

dopo (potem)

- przysłówki określające ilość oraz natężenie, na przykład:

molto (bardzo)

poco (mało)

meno (mniej)

più (więcej)

troppo (zbyt)

abbastanza (dość)

Uwaga! Nie należy mylić przysłówek określających ilość i natężenie z przymiotnikami **molto, troppo, poco, tanto**, które uzgadniają końcówkę z rzeczownikiem, na przykład:

Mi piace molto la vostra macchina. – Bardzo podoba mi się wasz samochód.

La nostra casa è abbastanza vecchia. – Nasz dom jest dość stary.

ale: **Passo qui troppe ore.** – Spędzam tu zbyt wiele godzin.

7.1. Tworzenie przysłówek

Przysłówki w języku włoskim tworzymy najczęściej za pomocą przyrostka **-mente** dodawanego do podstawy przymiotnika. W zależności od końcówki przymiotnika w liczbie pojedynczej przyrostek dodajemy:

- do formy rodzaju żeńskiego, jeżeli przymiotnik w rodzaju męskim kończy się na **-o**, na przykład:

chiaro (jasny, wyraźny) – **chiara** (jasna, wyraźna) – **chiaramente** (jasno, wyraźnie)

lento (powolny) – **lenta** (powolna) – **lentamente** (powoli)

- do formy rodzaju żeńskiego lub męskiego, jeżeli przymiotnik w liczbie pojedynczej w obu rodzajach ma końcówkę **-e**, na przykład:

forte (silny, silna, głośny, głośna) – **fortemente** (silnie, głośno)

veloce (szybki, szybka) – **velocemente** (szybko)

Uwaga! Przymiotniki zakończone w liczbie pojedynczej na **-le** lub **-re** tracą końcowe **-e** w połączeniu z przyrostkiem **-mente**, na przykład:

facile (łatwy, łatwa) – **facilmente** (łatwo)

regolare (regularny, regularna) – **regolarmente** (regularnie)

Niektóre przysłówki tworzy się w **sposób nieregularny**, jak na przykład:

buono (dobry) – **bene** (dobrze)

cattivo (zły) – **male** (źle)

leggero (lekki) – **leggermente** (lekko)

Zamiast form przysłówkowych możemy użyć zamiennie niektórych **przymiotników**, które mają taką samą wartość jak przysłówek. Do takich przymiotników należą między innymi:

veloce (szybki, szybko), **forte** (głośny, głośno), **chiaro** (jasny, jasno), na przykład:

Maria parla velocemente. – Maria mówi szybko.

lub **Maria parla forte.** – Maria mówi szybko.

Carlo ride fortemente. – Carlo głośno się śmieje.

lub **Carlo ride forte.** – Carlo głośno się śmieje.

Il professore si è pronunciato chiaramente. – Nauczyciel wyraził się jasno.

lub **Il professore si è pronunciato chiaro.** – Nauczyciel wyraził się jasno.

W języku włoskim bardzo często zamiast zwykłych form przysłówka w języku potocznym używa się **wyrażeń przysłówkowych**, na przykład:

Przysłówek	Wyrażenie przysłówkowe
faticosamente (z trudem)	= a fatica (z trudem)
improvvisamente (nagle)	= all'improvviso (nagle)
casualmente (przypadkowo)	= per caso (przypadkiem)
indubbiamente (niewątpliwie)	= senza dubbio (niewątpliwie)

7.2. Miejsce przysłówka w zdaniu

Przysłówek najczęściej towarzyszy w zdaniu czasownikowi, który określa, na przykład:

Mi scrivo spesso. – Często do mnie pisze.

Ieri siamo tornati presto. – Wczoraj wróciliśmy wcześniej.

Gli spagnoli parlano velocemente. – Hiszpanie szybko mówią.

Conosciamo bene Luisa. – Dobrze znamy Luisę.

Przysłówki mogą również towarzyszyć w zdaniu przymiotnikom oraz innym przysłówkom, na przykład:

Agata è molto intelligente. – Agata jest bardzo inteligentna.

I miei genitori sono più pazienti dei tuoi. – Moi rodzice są cierpliwszą od twoich.

Marco è arrivato molto tardi. – Marco przyszedł bardzo późno.

Parliamo tedesco abbastanza bene. – Mówimy dość dobrze po niemiecku.

ĆWICZENIA – PRZYSŁÓWEK

1 Utwórz przysłówki od podanych przymiotników.

1. **necessario** (konieczny) –
2. **paziente** (cierpliwy) –
3. **regolare** (regularny) –
4. **sicuro** (pewny) –
5. **cattivo** (zły) –
6. **pesante** (ciężki) –
7. **difficile** (trudny) –
8. **improvviso** (nagły) –
9. **semplice** (prosty) –
10. **buono** (dobry) –

2 Uzupełnij poniższe zdania przysłówkami z ramki.

leggermente / mai / troppo / fortunatamente / tardi / benissimo
/ velocemente / spesso

1. **Non mi alzo** **prima delle 11.** (Nigdy nie wstaję przed 11.)
2. **tutto è già finito.** (Na szczęście wszystko już się skończyło.)
3. **Parli italiano** (Mówisz świetnie po włosku.)
4. **Secondo me bevi** (Według mnie za dużo pijesz.)
5. **Non capisco bene quando parli**
(Nie rozumiem wszystkiego, kiedy mówisz szybko.)
6. **Alcune persone sono rimaste** **ferite.**
(Kilka osób zostało lekko rannych.)
7. **Siete venuti troppo** (Przysłżście za późno.)
8. **Andiamo** **in piscina.** (Chodźmy często na basen.)

8. Liczebnik *Numerale*

W języku włoskim **liczebniki (numerali)** określają rzeczownik, podając liczbę lub kolejność osób, przedmiotów albo zjawisk. Do najważniejszych grup liczebników należą **liczebniki główne (numerali cardinali)** oraz **liczebniki porządkowe (numerali ordinali)**.

8.1. Liczebniki główne

1 – uno (una)	21 – ventuno	200 – duecento
2 – due	22 – ventidue	300 – trecento
3 – tre	23 – ventitre	400 – quattrocento
4 – quattro	24 – ventiquattro	500 – cinquecento
5 – cinque	25 – venticinque	600 – seicento
6 – sei	26 – ventisei	700 – settecento
7 – sette	27 – ventisette	800 – ottocento
8 – otto	28 – ventotto	900 – novecento
9 – nove	29 – ventinove	1000 – mille
10 – dieci	30 – trenta	2000 – duemila
11 – undici	40 – quaranta	3000 – tremila
12 – dodici	50 – cinquanta	10000 – diecimila
13 – tredici	60 – sessanta	100000 – centomila
14 – quattordici	70 – settanta	un milione (milion)
15 – quindici	80 – ottanta	un miliardo (miliard)
16 – sedici	90 – novanta	
17 – diciassette	100 – cento	
18 – diciotto	101 – centuno	
19 – diciannove	102 – centodue	
20 – venti	120 – centoventi	

Liczebniki główne są najczęściej pisane łącznie, na przykład:

56 – cinquantasei

115 – centoquindici

2799 – duemilasettecentonovantanove

10234 – diecimiladuecentotrentaquattro

Wyjątek: liczebniki **un milione** (milion) oraz **un miliardo** (miliard), na przykład:

quattro milioni (cztery miliony)

sette miliardi (siedem miliardów)

Liczebniki główne są nieodmienne, na przykład:

due studenti (dwóch studentów)

due studentesse (dwie studentki)

Wyjątki:

- liczebnik **uno** posiadający formę dla rodzaju żeńskiego: **una ragazza** (jedna dziewczyna)
- liczebniki **mille**, **milione** i **miliardo** posiadające formy liczby mnogiej: **duemila** (dwa tysiące), **cinque milioni** (pięć milionów), **tre miliardi** (trzy miliardy)

Liczebniki główne pełnią następujące funkcje:

- wskazują liczbę osób, zwierząt, przedmiotów lub zjawisk, na przykład:
 - una ragazza** (jedna dziewczyna)
 - quarantadue persone** (czterdzieści dwie osoby)
 - tre cani e quattro gatti** (trzy psy i cztery koty)
 - dieci macchine** (dziesięć samochodów)
- określają godzinę (zawsze z rodzajnikiem określonym w rodzaju żeńskim liczby mnogiej), dni miesiąca, rok i wiek, na przykład:
 - Sono le quattro.** – Jest (godzina) czwarta.
 - Ci incontriamo alle dieci.** – Spotykamy się o dziesiątej.
 - Il due gennaio parto per la Francia.** – Drugiego stycznia wyjeżdżam do Francji.
 - Carlo arriva il venti ottobre.** – Carlo przyjeżdża dwudziestego października.
 - Oggi è il 26 agosto 2007 (il ventisei agosto duemilasette).** – Dziś mamy dwudziesty szósty sierpnia dwa tysiące siódmego roku.
 - Il Trecento** (XIV w.), **il Quattrocento** (XV w.), **il Settecento** (XVIII w.).

Wyjątek: pierwszy dzień miesiąca określany jest **liczebnikiem porządkowym**, na przykład: **il primo febbraio** (pierwszy lutego), **il primo settembre** (pierwszy września)

- określają miejsce, adres, na przykład:
 - Abito in via Garibaldi 34 (trentaquattro).** – Mieszkam na ul. Garibaldi 34.
 - La casa si trova a Firenze, in via Cavalli 14 (quattordici).** – Dom znajduje się we Florencji przy ul. Cavalli 14.
- użyte po rzeczowniku mają często wartość liczebników porządkowych, na przykład:
 - la lezione cinque** (lekcja piąta)
 - la pagina quarantadue** (strona czterdziesta druga)
 - il binario tre** (peron trzeci)

8.2. Liczebniki porządkowe

1. – primo	21. – ventunesimo	200. – duecentesimo
2. – secondo	22. – ventiduesimo	300. – trecentesimo
3. – terzo	23. – ventitreesimo	400. – quattrocentesimo
4. – quarto	24. – ventiquattresimo	500. – cinquecentesimo
5. – quinto	25. – venticinquesimo	600. – seicentesimo
6. – sesto	26. – ventiseiesimo	700. – settecentesimo
7. – settimo	27. – ventisettesimo	800. – ottocentesimo
8. – ottavo	28. – ventottesimo	900. – novecentesimo
9. – nono	29. – ventinovesimo	1000. – millesimo
10. – decimo	30. – trentesimo	2000. – duemillesimo
11. – undicesimo	40. – quarantesimo	3000. – tremillesimo
12. – dodicesimo	50. – cinquantesimo	10000. – diecimillesimo
13. – tredicesimo	60. – sessantesimo	100000. – centomillesimo
14. – quattordicesimo	70. – settantesimo	un milione – milionesimo
15. – quindicesimo	80. – ottantesimo	un miliardo – miliardesimo
16. – sedicesimo	90. – novantesimo	
17. – diciassettesimo	100. – centesimo	
18. – diciottesimo	101. – centunesimo	
19. – diciannovesimo	102. – centoduesimo	
20. – ventesimo	120. – centoventesimo	

Liczebniki porządkowe odmieniają się przez rodzaj i liczbę, na przykład:

il primo piano (pierwsze piętro)

i primi progetti (pierwsze projekty)

la prima ragazza (pierwsza dziewczyna)

le prime idee (pierwsze pomysły)

Liczebniki porządkowe służą do:

- wskazywania kolejności, porządku osób, zwierząt, przedmiotów lub zjawisk, na przykład:

la seconda ragazza (druga dziewczyna)

il quinto edificio (piąty budynek)

il decimo piano (dziesiąte piętro)

la sesta pagina (szósta strona)

- określenia wieku, na przykład:

XIII s./il tredicesimo secolo (XIII w./trzynasty wiek)

XVIII s./il diciottesimo secolo (XVIII w./osiemnasty wiek)